

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

בפני כבוד השופטת אושרית הובר היימן

תובעים

1. טל אביטבול
2. פלא אביטבול
3. מירה רייכמן
4. דודי אביטבול

נגד

נתבעות

1. מועצה דתית יבנה
2. חברה קדישא במועצה הדתית יבנה

פסק דין

- 1 עסקינן בתביעה לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור
- 2 ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "החוק" וגם "חוק איסור הפליה"), שעניינה
- 3 באירוע קשה וכואב של פרידת בני משפחה מאימם האהובה, שנפטרה והובאה למנוחת
- 4 עולמים.
- 5
- 6 **א. רקע וטענות הצדדים:**
- 7
- 8 2. אימם של התובעים, גבי יפה אביטבול ז"ל, נפטרה למרבה הצער, בטרם עת ולאחר מאבק
- 9 ממושך במחלת הסרטן. טקס הלוויה של המנוחה נערך ביום 13.06.16.
- 10
- 11 3. לטענת התובעים, נערך טקס הלוויה בניגוד גמור לרצון המשפחה ולצו מצפונם, תוך הדרת
- 12 נשים ונקיטת הפליה חמורה על רקע מין והשקפה דתית.
- 13
- 14 4. במסגרת כתב התביעה, עתרו התובעים הן לסעד כספי של פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי חוק
- 15 איסור הפליה ולפיצוי כספי נוכח התרשלות הנתבעות כלפיה, והן לסעד של צו עשה, לפיו
- 16 התבקש בית המשפט להורות לנתבעות לנקוט בפעולות לביטול הסדרי הפרדה בין נשים
- 17 לגברים בטקסי לוויית. אולם, לאחר הגשת התביעה, התייתר הצורך בבירור הסעד של מתן
- 18 צו עשה, שעה שהובהר, כי הנתבעות נקטו בצעדים הנדרשים לביטול ההפרדה, לשביעות
- 19 רצון התובעים, ועל כן נותר לנו כעת לדון בעתירה לסעד כספי בלבד.
- 20

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 5. לטענת התובעים, ילדיה של המנוחה, נהגו הנתבעות בתובעים, במהלך טקס הלוויה של
2 אימם תוך הפרת הוראות חוק איסור הפליה והתרשלו התרשלות חמורה ביחס לתובעים;
3 כפו הפרדה מגדרית באולם ההספדים; ניסו להפריד בין בני משפחתה של המנוחה; ניסו
4 למנוע נשיאת הספד מהתובע 2 ומאחות המנוחה והדירו נשים במהלך טקס הקבורה.
5
- 6 6. מנגד, טוענות הנתבעות כי הן מבצעות תפקידן על פי הדין, הנוהג המקובל וכי עובדיהן
7 מתייחסים למשפחות האבלות בצורה מכובדת ומקצועית, תוך שמירה על כבוד הנפטר
8 ומשפחתו וללא כל הפליה.
9
- 10 7. לעצם התביעה, טענו הנתבעות כי לאחר בדיקה פנימית שנעשתה, בעקבות פניות התובעים,
11 הוברר להן (לאחר בירור אל מול אחד מבני משפחת המנוחה), כי האירוע הנתבע, אירע,
12 לכאורה, בבית כנסת, מקום שאינו קשור אל הנתבעות. במצב דברים זה נטען כי האירוע
13 מושא התביעה אינו מוכר להן וכי התובעים לא פנו אליהם על מנת לברר טענותיהם בזמן
14 אמת, כי אם בשיהוי, של קרוב לשנתיים. בהקשר זה, טענו הנתבעות לנזק ראייתי.
15
- 16 8. כן טענו הנתבעות, כי חוק איסור הפליה אינו חל בענייננו, שכן אין לראות בבית העלמין
17 כ"מקום ציבורי" ובהן כמספקות "שירות ציבורי", כהגדרתו של החוק. עוד נטען, כי גם אם
18 יקבע בית המשפט אחרת, הרי לא עלה בידי התובעים להוכיח שהופלו ע"י הנתבעות.
19 לטענות הנתבעות, גם עוולת הרשלנות הנתבעת, לא הוכחה ע"י התובעים.
20
- 21 **ב. דיון והכרעה:**
22
- 23 9. נידרש להלן לטענות התובעים - ראשית, נבחן בפן העובדתי האם עלה בידי התובעים
24 להוכיח טענותיהם באשר לאופן התנהלות טקס לווית אימם המנוחה, ולאחר מכן, נידרש
25 לבחון את הטענות, מן הפן המשפטי, לאורן של הוראות החקיקות הרלוונטיות.
26
- 27 **11. הפרק העובדתי:**
28
- 29 10. אקדים אחרית לראשית ואציין כבר בפתח פרק הניתוח העובדתי, כי לאחר שמיעת העדויות
30 ובחינת מכלול הראיות, מצאתי לאמץ את גרסתם העובדתית של התובעים ולהעדיפה על
31 פני גרסת הנתבעת. את הנימוקים שבבסיס מסקנתי זו, אפרט להלן, תוך בחינת הטענות
32 העובדתיות שבבסיס טענות התובעים;
33
34
35

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

הוכחה הפרדה מגדרית באולם ההספדים:

- 1
2 11. כאמור, טענו התובעים, כי בשלב ההתכנסות באולם ההספדים ועוד בטרם החל טקס
3 הלוויה של אימם המנוחה, פנה אל בני המשפחה עובד בית העלמין והנחה את בנות
4 המשפחה, לרבות התובעות 1 ו- 3 (להלן: **טל ומירה** בהתאמה) ואחות המנוחה (להלן:
5 **רחל**), לעבור לאזור באולם שיועד עבור הנשים, כך שתהיה הפרדה בין הגברים ובין הנשים
6 במהלך הטקס. בהקשר זה נטען, כי אזור עזרת הנשים הופרד באמצעות עמודי בטון
7 נמוכים, היוצרים חיץ פיזי קבוע בין שני האזורים ואף סומן בחבל. כתימוכין לטענתם בדבר
8 קיומם של סממני הפרדה פיזיים באולם, צירפו התובעים תמונות רחבת ההספדים
9 המחולקת, שצולמו במועד המאוחר לטקס הלוויה של אימם.
- 10
11 12. עוד נטען ע"י התובעים, כי למשמע בקשת עובד הנתבעת 2, בנותיה של המנוחה, טל ומירה
12 סירבו לעבור לעזרת הנשים, כיוון שרצו להישאר עם בני משפחתם בשעתם הקשה, ובפרט
13 עם האח הצעיר, התובע 2 (להלן: **פלא**). עפ"י גרסת התובעים, טל מחתה בפני עובד חברה
14 קדישא על עצם הדרישה להפרדה, ובתגובה לכך איים עובד בית העלמין, כי ככל שלא יפעלו
15 עפ"י דרישתו, לא יגיע הרב האמון על ניהול הטקס והלוויה לא תחל. בהמשך לאמור,
16 התפתח ויכוח קולני בין טל לעובד בית העלמין, אשר בו התערב גם בעלה של המנוחה, אבי
17 התובעים, הרים קולו בסערת רגשות, הביע התנגדותו להפרדה וטען כי אין נוהגים כך בעדה
18 המרוקאית אליה משתייכת המשפחה. סופו של דבר וחרף התנגדות המשפחה, הופרדה
19 רחל, אחות המנוחה, משאר בני ובנות המשפחה האבלים ועברה אל האזור שהוקצה לנשים,
20 אך טל ומירה נותרו חבוקות עם בני משפחתם באזור שיועד לגברים.
- 21
22 13. טענות אלו של התובעים נתמכות במספר עדויות וראיות שהובאו מטעם התובעים; העדות
23 המרכזית לעניין זה היא עדותה של טל; בתצהירה, ציינה טל כי במועד הלוויה הייתה
24 בחודש החמישי להריונה, כי הייתה נתונה בסערת רגשות ולא חשה בטוב. טל סיפרה, כי
25 בהגיעה לבית העלמין נכנסה לרחבת ההספדים יחד עם בני משפחתה ובהם אביה, אחיה
26 פלא ודודי ובן זוגה יונתן, ואילו מירה הגיעה מעט מאוחר יותר. לדברי טל, לאחר שקהל
27 האורחים החל להתאסף ברחבת ההספדים, נאמר להם ע"י נציג בית העלמין כי יש להתחיל
28 את טקס הלוויה. טל ציינה כי בשלב זה, עמדה חבוקה עם פלא, אחיה שהיה נסער מאוד,
29 בעוד אביהם ישב על ספסל במרחק מה. במצב דברים זה, טענה טל כי נציג בית העלמין פנה
30 אליה ואמר לה שהיא צריכה לעבור לאזור המיועד לנשים אך היא בתגובה, השיבה כי אין
31 בכוונתה לעזוב את אחיה הצעיר, פלא. עפ"י עדותה של טל, רחבת ההספדים הייתה
32 מחולקת לשני חלקים באמצעות ספסלים שחילקו את הרחבה, האזור האחד מיועד לגברים
33 והאזור האחר מיועד לנשים, בשעה שבמת ההספדים הייתה ממוקמת באזור הגברים.
34

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

14. לטענת טל, לאחר שפנה אליה נציג בית העלמין פעם נוספת ואמר כי הרב לא יחל בטקס עד אשר היא תעבור לעזרת הנשים, חזרה היא על דבריה, הפעם בהרמת קול, והבהירה שאין בכוונתה לזוז מאחיה הצעיר, והוסיפה כי אימה ז"ל לא הייתה רוצה שילדיה ייפרדו זה מזו במהלך טקס הלוויה. מאחר ונציג בית העלמין עמד על דרישתו, החל ויכוח קולני בינו ובין טל, במהלכו אף פנה נציג בית העלמין לבני משפחה נוספים, לבקש עזרתם בשכנועה שתעבור לעזרת נשים. לדברי טל, למשמע הויכוח, התערב אביה האבל וצעק שהפרדה היא מנהג השייך לבני עדות אשכנז וכי במרוקו לא היו נוהגים כך. רק אז, לאחר שהבין נציג בית העלמין כי טל מסרבת לזוז מאחיה, הורה להתחיל את טקס הלוויה ואז הגיע הרב. לדברי טל, בניגוד אליה, דודתה רחל עברה לאזור המרוחק, שיועד לנשים, ולא נשארה לעמוד עם יתר בני המשפחה.

15. לשאלות ב"כ הנתבעות, הדגישה טל כי היה ברור לה שהאדם שפנה אליה הינו עובד בית העלמין, כיוון שראתה אותו מגיע מתוך המשרד, מסתובב בקהל ומחלק הוראות, ושלה כל אפשרות שמדובר היה בבן משפחה.

16. לעדותה של טל נמצאו מספר חיזוקים ראייתיים, שיפורטו להלן:

א. עדותה של פלא: במסגרת תצהירו, מסר פלא כי ביום הלוויה, בעת שהחל קהל המנחמים להתאסף באולם ההספדים, היה מאוד נסער ובכה, ואחותו טל ישבה ליזו וחיבקה אותו. בשלב מסוים, פנה אדם כלשהו לטל ואמר לה "קומי, רוצים להתחיל". לטענת פלא, הבין כי למעשה נתבקשה טל לעבור לאזור של הנשים, אך היא אמרה שאין בכוונתה לעזוב אותו. בהמשך לדברים האמורים, לדברי פלא החל ויכוח קולני בין טל לבין עובד בית העלמין שניסה להפריד ביניהם, ולאחר מכן גם אביו התערב וצעק שבמרוקו לא היו מפרידים בין גברים לנשים במשפחה. פלא חזר על הדברים גם בעדותו בבית המשפט. לשאלת ב"כ הנתבעות, הבהיר פלא שהוא יודע שאותו אדם שביקש להפריד בינו לבין אחותו היה עובד בית העלמין, מאחר ואין מדובר באדם שהוא מכיר מהמשפחה (עמ' 30, ש' 2).

ב. עדותה של מוטי אביטבול, אבי התובעים ובעלה של המנוחה: בתצהירו של האב נכתב "לפני שהטקס התחיל ישבתי על ספסל בסמוך לילדי שעמדו – פלא, טל, דודי ומירה ושמעתי שמנסים להפריד בין בתי טל לבני פלא ומנסים להפריד בין גברים לנשים ושמנתהל ויכוח. כשמעתי את הויכוח של טל עם נציג בית העלמין, הרמתי את הקול וצעקתי שהפרדה בין גברים לנשים זה מנהג של אשכנזים ושבמרוקו לא היתה הפרדה. ראיתי את הניסיון של נציג בית העלמין להפריד את הילדים שלי ועם כל הכאב והצער

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 העמוק שהייתי נתון בהם, הרמתי את הקול וצעקתי – אני מניח שכל מי שהיה בלוויה
2 שמע אותי צועק". עוד נכתב בתצהיר, כי מאחר והיה מר אביטבול נתון באבל עמוק
3 ובסערת רגשות, הוא אינו זוכר פרטים נוספים מטקס הלוויה של רעייתו המנוחה. מר
4 מוטי אביטבול חזר על הדברים בעדותו בבית המשפט. לשאלת ב"כ הנתבעות, ביחס
5 לזהותו של אותו אדם שלדבריו ביקש להפריד בין הגברים לנשים בטקס, השיב כי הוא
6 יכול לאשר שלא היה מדובר בבן משפחה.

7
8 ג. עדותו של מר יונתן נבן, בן זוגה של טל (להלן: "יונתן") : עפ"י תצהירו של יונתן,
9 "הסתובב בקהל אדם שנחזה להיות נציג בית העלמין. ראיתי אותו עובר בקהל ומסמן
10 לאנשים, באמצעות מחווה עם היד לעבור לצד זה או אחר של האולם. אותו אדם,
11 שנראה כנציג בית העלמין, נתן הוראות לקהל והסתובב באולם וסימן לקהל לעמוד
12 בנפרד, כאשר הנשים יעמדו בצד אחד והגברים בצד שני. חשוב להדגיש שהמשפחה לא
13 ביקשה להפריד את הקהל לנשים והגברים ושהיוזמה להפרדה בין נשים לגברים הגיעה
14 מאותו נציג בית עלמין... בזמן הזה... טל עמדה חבוקה יחד עם אחיה הצעיר פלא,
15 ולצידם עמדו דודי אחיה של טל, מוטי אביה של טל, מירה אחותה של טל ואני, בשלב
16 מסוים, נציג בית העלמין פנה לטל ולחץ עליה להיפרד מאחיה פלא ודרש ממנה לעבור
17 לצד של הנשים, אך טל סירבה. או אז הוא פנה לדודה מבוגרת של טל וניסה ללחוץ
18 עליה לומר לטל להיפרד מפלא אחיה הצעיר ומאיתנו ולעבור לאזור בו עמדו הנשים.
19 טל השיבה בבכי, שאמא שלה הייתה רוצה שפלא והיא יישארו יחד. הטקס התעכב
20 בכמה דקות בשל סירובה של טל לעבור. הקהל עמד והמתין שהטקס יתחיל. טל צעקה
21 ובכתה וסירבה לזוז ממקומה ואותו נציג בית העלמין ניסה להמשיך ולהפעיל עליה לחץ
22 שתעבור ממקומה. בשלב מסוים, כשטל החלה לצעוק על עובד בית העלמין שהיא לא
23 נפרדת מאחיה, אבא של טל מוטי אביטבול, צעק שבמרוקו לא היו עושים כך ולא
24 מפרידים את המשפחה... טל לא הסכימה להיפרד מאח שלה והיא נשארה לעמוד
25 חבוקה איתו ולתמוך בו, למרות הדרישות של נציג בית העלמין. האירוע הזה היה
26 לכולנו מאוד קשה, כואב ומשפיל...". יונתן חזר על הדברים בעדותו. לשאלת ב"כ
27 הנתבעות, הכיצד זיהה כי מדובר בנציג בית העלמין, השיב כי "היה נראה שהוא מנהל
28 שם, נתן הוראות, הוא לא היה מישהו מהמשפחה... הוא נראה מהמקום, הסתובב
29 וסימן כל הנחיות... הוא היה נראה קשור למקום" (עמ' 17, ש' 22 - 24).

30
31 ד. עדותה של גב' אורלי ביטי: גב' ביטי, חברתה של טל, המכירה אותה שנים רבות, מסרה
32 תצהיר ובמסגרתו העידה כי "מיד כשהגעתי, נציג בית העלמין הכריח אותנו הנשים
33 ואת טל והדודות שלה ואת אחותה לא להישאר יחד עם הגברים, אלא לעבור לאזור
34 שהם ייעדו לנשים. הקהל היה מעורב והאזור של הנשים היה מרוחק יותר... נציג בית

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 העלמין הנחה את הנשים לעמוד בצד של הנשים, הוא הסתובב בקהל ואמר לנשים
2 לעבור לאזור של הנשים. טל אמרה שאינה רוצה לעבור לאזור הנשים ולהיפרד מבני
3 המשפחה ומאחיה. היה היתה ממוטטת והחלה לבכות ויונתן בן זוגה תמך בה, ואז
4 ניסה נציג בית העלמין להזיז את פלא אחיה ממנה. טל סירבה להיפרד מאחיה
5 והתעקשה להישאר בצד של הגברים יחד עם שאר בני המשפחה שלה". גב' ביטי חזרה
6 על הדברים בעדותה בבית המשפט. כאשר נשאלה ע"י ב"כ הנתבעות כיצד ידעה לזהות
7 כי מדובר בנציג של בית העלמין, השיבה "הוא אמר שהוא האיש שמנהל את הלוויה,
8 הוא אמר אתם תעמדו כאן וכאן. היה ויכוח והוא אמר אני מנהל פה את העניינים.
9 אנשים רצו לעמוד ככה ואחרת, והוא הפנה אנשים לכאן ולכאן, ואמר שהוא מנהל את
10 העניינים, והוא גם אמר שהוא מטעם בית העלמין" (עמ' 12, ש' 23 – 25). בהמשך
11 העידה, כי הדברים שבמסרה בתצהירה הם "לאור העובדה שממש הכריחו אותי לזו, וראיתי
12 וראיתי איך מנסים להכריח את טל להפרד מאחיה, ממש לקרוע אותה מאח שלה, זה
13 היה מחוזה נורא, מעבר לזה שטל איבדה אם בגיל צעיר והיא היתה בהריון וממש ניסו
14 לקרוע אותה מאח שלה, והיא ממש התמוטטה שם... היא הייתה נסערת, התעקשה,
15 והתווכחה עם האדון שהיה שאמר לה ככה לא, והיה שם ויכוח גדול מאוד, ממש קולני
16 אפילו" (עמ' 13, ש' 7 – 10).

17

18 ה. עדותו של מר יעקב קיסוס: מר קיסוס העיד, כי הוא חבר טוב של טל, וכי ביום הלוויה
19 של אמה, הגיע אל בית העלמין ונכנס לבית ההספדים. עפ"י תצהירו "לפני תחילת
20 הטקס, הוציאו את גופת המנוחה למרכז הרחבה ואז נציג בית העלמין אמר שבכדי
21 לשמור על כבוד המנוחה יש לקיים הפרדה בין גברים ונשים ועל כן הגברים והנשים
22 שהיו במקום נתבקשו להתפצל ולעמוד בנפרד. טל מאוד כעסה על הדרישה לעמוד
23 בהפרדה מגדרית. היא בכתה, צעקה והיתה נסערת מאוד מהדרישה של נציג בית
24 העלמין להפריד בין בני המשפחה...נציג בית העלמין כלל לא התרגש מטל ומהתגובה
25 הנסערת שלה והמשיך לדרוש שטל תעבור לאזור של הנשים. טל המשיכה לעמוד עם
26 אחיה ואחותה ולא הסכימה לעבור לאזור שהוקצה לנשים. במהלך טקס הלוויה עמדתי
27 עם הגברים מול הבמה עליה הייתה מונחת גופת המנוחה והנשים עמדו בצידו השני של
28 האולם בנפרד מאיתנו...טל היתה מאוד נסערת, כועסת וכאובה מהניסיון של מנהל
29 הטקס להפריד אותה מבני משפחתה. כחבר קרוב של טל היה לי קשה לראותה כה
30 נסערת ולראות את עובדי בית העלמין מתעלמים מרצון המשפחה. היה לי ברור כי
31 כפיית ההפרדה המגדרית על המשפחה וכל קהל האבלים נעשתה ע"י נציגי בית העלמין
32 שלא על דעת המשפחה ובניגוד גמור לרצונם". בעדותו, חזר מר קיסוס על הדברים,
33 ולשאלות ב"כ הנתבעות מסר כי הוא זוכר את הדברים, חרף חלוף הזמן, "כי זו הייתה

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 חווייה טראומטית" (עמ' 8, ש' 24). כאשר נשאל העד, הכיצד הבחין כי אותו אדם שדרש
 2 הפרדה בין נשים לגברים היה עובד בית העלמין, השיב "איך שהוציאו את הגופה של
 3 המנוחה להיכל ההספדים, היה שם נציג של חב' קדישא ואני חותם על הדברים שלי,
 4 הוא עלה על הבמה וביקש על ההתחלה להפריד בין גברים ונשים... זה היה מי שניהל
 5 את הטקס ואני חותם על זה", ובהמשך "זה היה נציג בית העלמין שניהל את הטקס,
 6 מרגע שגופת המנוחה יצאה מהיכל ההספדים, לכל אורך הטקס והמשיך לקברה. איך
 7 שהוציאו את הגופה הוא עלה לבמה ואמר לפני שנתחיל את הטקס להפריד בין גברים
 8 ונשים. אחר כך הוא הקריא פסוקים מהתנ"ך והיה בלגן וויכוח גדול עם המשפחה
 9 שהוא רוצה את הפרדה הזאת. טל והאחים שלה היו מאוד נסערים... ניהל את הטקס
 10 במלוא מובן המילה" (עמ' 9, ש' 1 – 3, ש' 19 – 23).

11
 12 1. עדותו של דודי אביטבול: אחיה הגדול של טל (להלן: "דודי"), מסר בתצהירו, כי בעת
 13 שהגיע לבית העלמין, עמדו בני משפחתו יחדיו, בהיכל ההספדים, אשר היה מחולק
 14 לשני חלקים, באמצעות ספסלים אשר יצרו חיץ בין איזור הנשים לאיזור הגברים.
 15 לדבריו, בטרם החל טקס הלוויה, פנה אל בני המשפחה נציג בית העלמין בבקשה כי בנות
 16 המשפחה תעבורנה לצד השני, ואף כי טפח על גבו של פלא אחיו, בניסיון לעודד אותו
 17 לעזוב ולהיפרד מאחותם, טל. לטענתו, אותו נציג בית העלמין, שכנע שוב ושוב להפרדה
 18 באומרו כי הטקס לא יחל עד אשר יפרדו השניים. עפ"י תצהירו של דודי, עמד והסתכל
 19 על הנעשה והבחין בטל שתפסה את פלא ואמרה שאין בכוונתה לזוז מאחיה הקטן,
 20 אולם נציג בית העלמין לא ויתר וחזר מספר פעמים על הדרישה שלו, שטל ופלא יפרדו
 21 ושבנות המשפחה ילכו לאזור המיועד לנשים, ועל כך שהטקס לא יחל עד שיעשו כן.
 22 לדבריו, אביו ששמע את חילופי הדברים, החל לצעוק על נציגי בית העלמין שניסו
 23 לכפות עליהם ההפרדה "למה אתם עושים ככה? ככה לא היו עושים במרוקו, ורק לאחר
 24 מכך, חדלו הנציגים מהתנהלותם והוחל בטקס הלוויה. לדברי דודי, אחיותיו טל ומירה
 25 נותרו לעמוד לצידם, באיזור המיועד לגברים, אך דודתו רחל נכנעה ללחצים ועברה אל
 26 עזרת הנשים. דודי חזר על הדברים בעדותו בבית המשפט, ולשאלות ב"כ הנתבעות,
 27 הוסיף "ביום הלוויה בבית העלמין, בהתנהלות שלו פגע בנו בצורה קשה. הם לא קיבלו
 28 את הרצונות שלנו. כל ההתנהלות הייתה בניגוד... אמא שלי נפטרה ממחלה קשה. היתה
 29 שם חוסר רגישות ואני חושב שבמישהו צריך לתת על זה את הדין. הנציגים של בית
 30 העלמין שגרמו לעוול הזה צריכים לתת את הדין" (עמ' 21, ש' 1 – 3), וביחס לתחושותיו
 31 העיד "נפגעת מאוד קשה. ביזיתם אותי מול המשפחה שלי. נציגי בית העלמין. גרמתם
 32 לי צער... אתם ביצעתם אפליה. אני מרגיש מאוד פגוע ממה שהיה. צריכים שאבא שלי
 33 יצעק באמצע בית העלמין?" (שם, ש' 5, 8 – 9). כאשר נשאל על זהותו של אותו אדם

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 שביקש לבצע הפרדה, השיב כי "הוא ניהל את הטקס. הוא היה הנציג באופן מוחלט.
 2 זה לא היה אף אחד מהמכרים או מהמשפחה...הוא הציג את עצמו כנציג בית
 3 העלמין...הוא ניהל את הטקס" (שם, ש' 25, 27 – 28), וכך "אני בוודאות יודע שזה היה
 4 נציג בית העלמין, הוא ניהל את הטקס. זה היה בוודאות נציג של בית העלמין...זה לא
 5 אף אחד מהמשפחה וזה מישהו שמחלק הוראות. הוא זה שדרש שתהיה הפרדה. הוא
 6 זה שדרש שיופרדו אחותי ואחי" (שם, ש' 33 – 34, וכך עמ' 22, ש' 1).

7
 8 הפוסט שפירסם יונתן: לתצהירו של יונתן פורסם עותק של פוסט שעפ"י עדותו פורסם
 9 על ידו, לאחר שקמה המשפחה משבעה, ביום 20.06.16 (נספח א' לתצהיר). באותו
 10 הפוסט נכתב: "עכשיו אחרי שקמנו מהשבעה, אני חייב לומר כמה מילים על איך גם
 11 פה התנהגו נציגי הממסד הדתי כאטומים וחסרי לב: הם ניסו לכפות בכח בהלוויה
 12 הפרדה בין גברים ונשים, אפילו בין בניה ובנותיה של הנפטרת, שעמדו חבוקים בשעה
 13 הקשה. לבסוף למול התנגדות הגדולה התייאשו מכך". יונתן העיד בבית המשפט על
 14 נסיבות פרסום הפוסט, וכך על נסיבות הסרתו – עפ"י עדותו, הסיר את הפרסום
 15 לבקשתה של טל שחששה מהתנכלות הנתבעות למשפחה בעקבות פרסומו. טל העידה
 16 דברים דומים. לאחר שבחנתי את הראיות, אני רואה בפוסט ראייה עצמאית המחזקת
 17 את עדותה של טל, בהיותה מסמך שבו הועלו דברים על הכתב, בסמוך מאוד
 18 להתרחשות בפועל, באופן שעולה בקנה אחד עם העדויות.

19
 20 תמונות אולם ההספדים שצולמו ע"י התובעים ונשלחו ע"י באת כוחם לנתבעות ביום
 21 12.02.19: עסקינן במייל שנשלח אל נציגי הנתבעות, כפנייה שניה בדרישה להסרת
 22 סממני הפרדה מאולם ההספדים בבית העלמין. אין חולק, כי בתמונות שצורפו לאותו
 23 המייל נצפה אולם ההספדים בבית העלמין ביבנה, ובו ספסלים ועמודים המחלקים את
 24 רחבת האולם לשניים - זה הכולל את במת ההספדים והאזור בו מונחת גופת הנפטר,
 25 וזה המרוחק יותר ומופרד. אמנם, כפי שנטען ע"י הנתבעות, אין תיעוד ברור של המועד
 26 בו צולמו התמונות (עפ"י עדותה של טל, הצילום נעשה בשנת 2018), אולם סבורני כיגם
 27 בהיעדר מועד מדויק של הצילום, יש לראות בתמונות ככאלו המתיישבות עם עדויות
 28 התביעה ומחזקות אותן, וכסותרות את הכחשתן הגורפת של הנתבעות על העדר
 29 הפרדה פיזית בתוך האולם.

30
 31 מייל תגובה שנשלח ע"י יו"ר המועצה הדתית ביום 18.02.19: עסקינן במייל שנשלח
 32 בתגובה לפניית משרד הדתות ובהמשך לפניית התובעים מיום 12.02.19. באותו מייל
 33 תגובה, שנכתב ע"י מר יצחק מוסאי, יו"ר המועצה הדתית יבנה ועד הנתבעות, צוין כי
 34 "בבית העלמין נערכו שינויים, על העמודים המופיעים בתמונה היה מונח ספסל

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 מאבן, שהגדיר באופן קבוע את האיזורים לנשים ולגברים, הספסל הוסר. כיום משפחה
2 המעוניינת מניחה ספסל נייד, כדי להפריד בטקס הקבורה, מכיון שאיננו יכולים שלא
3 לתת מענה למשפחות המעוניינות בהפרדה. משפחה שאינה מעוניינת בהפרדה מזיזה
4 את הספסלים. החברה קדישא והמועצה הדתית אינה מתערבת באופן ניהול הטקס
5 והזזת הספסלים". בהמשך לדברים שכתב, נשאל מר מוסאי בעדותו בבית המשפט,
6 מתי נערכו אותם שינויים להם הוא מתייחס במייל הנ"ל, והשיב כי אינו זוכר. לשאלת
7 בית המשפט, השיב כי ברירת המחדל הייתה – גם בעת טקס הלוויה של אם התובעים
8 ז"ל, קיומה של הפרדה פיזית בין האזורים של נשים וגברים, באולם ההספדים,
9 ומשפחה שלא הייתה חפיצה בכך, הייתה צריכה לבקש להסירה. עוד אישר מר מוסאי
10 במסגרת חקירתו הנגדית, כי סממני ההפרדה הפיזיים הוסרו, בבית העלמין ביבנה, רק
11 בעקבות פניית המרכז הרפורמי בעניינם של התובעים.
12
- 13 17. ממכלול הראיות שפורטו לעיל, נמצאנו למדים כי עדויות התביעה עולות בקנה אחד זו עם
14 זו, משתלבות ומחזקות האחת את רעותה. בניגוד לטענות הנתבעות, ביחס למהימנות
15 העדויות, התרשמתי הבלתי אמצעית מן העדים היא כי הם מסרו עדויות אותנטיות,
16 סדורות וקוהרנטיות, שנימסרו מתוך חוויות אישיות כואבות, אשר נצרכו בזכרונם
17 ובתודעתם. ניתן היה להתרשם, כבר מן התצהירים, כי אין מדובר במקרה של "העתק
18 הדבק" של נוסח אחיד, שמגובש ע"י עורך הדין המטפל בתיק. התצהירים נכתבו ע"י
19 גורמים שונים, חלקם ע"י העדים בעצמם, וניכר כי כל אחד מהעדים סיפר על האירועים,
20 לפרטי פרטים, מנקודת מבטו שלו. דוקא העדר הזהות בין העדויות מחזקת את מהימנותן,
21 שעה שנקודות ההשקה ביניהן עוסקות בעניינים שבלב המחלוקת – היינו, עצם הדרישה
22 להפרדה בין נשים וגברים בטקס הלוויה, היותו של הגורם דורש ההפרדה נציג בית העלמין
23 שניהל את הטקס, הדרישה מטל להיפרד מאחיה פלא ולעבור לאזור המיועד לנשים,
24 סירובה של טל, סערת הרגשות והויכוח הקולני שהתעורר בין טל לבין נציג בית העלמין על
25 רקע אותה דרישה, התערבותו של האב למשמע הדברים והישארותה של טל במקום חרף
26 הדרישה להפרדה. התרשמתי, כי כל אחד מן העדים סיפר רק את מה שהוא יכול להעיד
27 עליו מידיעה אישית, ונמנע מלהעיד על פרטים שאינו זוכר, או ששמע מפי אחרים.
28
- 29 18. כפי שהובא לעיל, לא רק שעדויות התביעה מחזקות האחת את רעותה, הרי גם עדותו של
30 עד הנתבעות מר מוסאי ומכתב שיצא תחת ידיו, מחזקים את טענות התובעים, כי אכן
31 הייתה מונהגת הפרדה בין נשים וגברים, באולם ההספדים בבית העלמין ביבנה – גם בעת
32 בה התקיים טקס הלוויה של אימם המנוחה. גם תמונות שצולמו במקום, לאחר מועד

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 הלוויה, ודברים שנכתבו ע"י יונתן בסמוך לה מחזקים את טענת התובעים, כי אירוע
2 ההפרדה בין נשים וגברים במועד הלוויה מושא התביעה, אכן התרחש כמתואר.

3

4 **הוכחה טענת התובעים באשר לניסיון עובד הנתבעות למנוע נשיאת הספדים:**

5

6 19. בהמשך לדברים האמורים, נטען כי כאשר הבן הצעיר, פלא, ביקש להספיד את אימו, הוא
7 נתקל בסירוב עובד חברה קדישא שניהל את הטקס, בטענה כי מדובר ב"יום טוב" (אסרו
8 חג שבועות). על אף האמור, לאחר התעקשותו והתעקשות בני המשפחה, עלה פלא לדוכן
9 ההספדים, למורת רוחו של עובד חברה קדישא, ונשא את דברי ההספד. עוד נטען בעניין
10 זה, כי גם אחות המנוחה, רחל, ביקשה לומר דברי הספד, ואולם גם אז סרב עובד הנתבעות,
11 לאפשר לה לעדות כן, עד שרחל נאלצה להשתמש בכוח פיזי ממש, על מנת לעבור לעזרת
12 הגברים ולהגיע לדוכן ההספדים. סופו של דבר, כפי שנטען, ספדה רחל לאחותה המנוחה
13 מתוך הרחבה באולם שיועדה לגברים, ולא על במת ההספדים, הכל כאמור מאחר ונמנע
14 ממנה לעשות כן.

15

16 20. לאחר שבחנתי את מכלול הראיות, הגעתי לכלל מסקנה כי טענתם זו של התובעים נתמכת,
17 גם היא, במספר עדויות:

18

19 א. עדות של פלא - לדברי פלא, כשביקש להספיד את אימו, אמר לו תחילה הרב שניהל
20 את הטקס, כי אין נוהגים לשאת הספד כמה ימים אחרי שבועות (סעי' 9 לתצהיר). פלא
21 מסר, כי אינו זוכר מי התעקש בשבילו, אך בעקבות אותה התעקשות, התאפשר לומר
22 את מילות הפרידה מאימו. כמו כן, עפ"י תצהירו, בהמשך לכך ביקשה דודתו רחל
23 להספיד, וניסו להניא אותה מכך, אך "בסופו של דבר היא עמדה באמצע הרחבה של
24 הגברים כי מנעו ממנה לעלות לבמת ההספדים והיא נאלצה לצעוק כדי שיקשיבו לה".
25 פלא עמד על הדברים גם בחקירתו הנגדית.

26

27 ב. עדות של טל - לפיה, הרב שניהל את הטקס לא רצה לאפשר לאחיה הקטן להספיד
28 את אימה, ואמר שזה מאחר שמדובר ב"יום טוב". עפ"י זכרונה, הקהל צעק בתגובה
29 שיתנו לפלא לדבר, ובהמשך לכך ביקשה היא מיונתן, בן זוגה, שיתעקש עם הרב
30 שיאפשר לפלא להספיד, ורק בעקבות התעקשותו, עלה פלא ונשא דברים. כן סיפרה,
31 ביחס לדודתה רחל, שהרב סירב פיזית לאפשר לה לעלות לבמה ולהספיד את אחותה,
32 ורק בעקבות התעקשותה והתרעמות קהל המנחמים, ולאחר שנעמדה באמצע רחבת
33 הגברים, ולא על במת ההספדים, היא נשאה דברים לזכר אחותה המנוחה.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1
2 ג. עדותו של דודי – דודי לא מסר בעדותו דבר מה שעולה ממנו, כי היה לפלא קושי
3 להספיד, אך סיפר על סירובו של הרב לאפשר לדודתו רחל לומר דברי הספד ועל כי
4 "ממש מנע ממנה להגיע לפודיום". גם עפ"י עדות זו, רק לאחר התעקשות הקהל ורחל
5 עצמה, היא נעמדה באמצע האזור שיועד לגברים והספידה את אחותה, ולא מהפודיום
6 ממנו דיבר פלא לפניו.
- 7
8 ד. עדותו של יונתן: יונתן סיפר, כי רק בעקבות התערבותו איפשר הרב המנהל את הטקס
9 לפלא להספיד את אימו, ולעניין זה הוסיף "תוך כדי ההספד של פלא, אני עמדתי ליד
10 במת ההספדים והרב שניהל את הטקס חזר שוב ושוב ואמר לקהל שאלה לא דברי
11 הספד וכי יש לומר רק דברי הלל על המנוחה" (סעי' 12 לתצהירו). בהמשך, תיאר כיצד
12 ביקשה רחל, אחות המנוחה, להספידה, אך "הרב שניהל את הטקס סירב לאפשר לה
13 להספיד ואמר כי יש סדר לדברים ושהם יעשו את הדברים לפי הסדר כפי שהם צריכים
14 להיות...הרב מנע מרחל לעלות לבמה ולהספיד ולא פינה את הבמה. רק אחרי
15 שהמשפחה צעקה שזה לא בסדר, רחל הספידה, אך ללא מיקרופון ולא מעל הבמה,
16 מכיוון שמנהל הטקס לא נתן לה לעלות לבמה ולהספיד" (סעי' 13 לתצהירו).
- 17
18 ה. עדותה של גב' אורלי ביטי: גם חברתה של טל התייחסה בעדותה לכך שהיה ניסיון
19 למנוע מרחל לומר דברי הספד: "בהמשך הטקס, אחת הדודות של טל ביקשה לשאת
20 הספד על המנוחה, אך הרב שניהל את הטקס אמר לה שנשים לא נושאות הספד. אני
21 זוכרת בפירוש שנאמר לרחל – נשים לא מספידות. הדבר היה תמוה בעיני כי נכחתי
22 בלוויית בבתי עלמין אחרים ומעולם לא שמעתי שלא נותנים לבת משפחה לשאת דברי
23 הספד. התחושה בלוויה היתה שנותנים לנשים להרגיש לא רצויות, כאילו אין להן
24 מקום שווה בלוויה, לא מבחינת המקום בו יכלו לעמוד ליד הגברים ולא מבחינת
25 האפשרות לשאת דברי הספד" (סעי' 6 – 7 לתצהירה).
- 26
27 21. הנה כי כן, גם בנושא ההספדים, תומכות עדויות התביעה האחת ברעותה ומחזקות זו את
28 זו. התרשמתי מן העדויות היא, כי יש בהן בכדי לשקף באופן אותנטי את אשר אירע.
29 העדים סיפרו מתוך זכרונם על ההתרחשויות, עדויותיהם היום סדורות, מלאות בפרטים
30 וקוהרנטיות, ולא היה בחקירה הנגדית בכדי לגרום למי מעדי התביעה לחזור בו או לסתור
31 עצמו או עדויות אחרות. העדים הטיבו גם לתאר את רגשותיהם, בזמן האירוע ולאחריו.
32 עוד התרשמתי, כי אין מדובר בעדויות מדוקלמות או מתואמות – כל אחד מן העדים סיפר
33 מנקודת מבטו את הזכור לו בלבד, התרשמתי כי העדים לא ביקשו להוסיף ולספר דברים
34 שאינם ידועים להם מידיעתם האישית (כך, לדוגמא מר מוטי אביטבול שמסר שאינו זוכר

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 פרטים מהלוויה בשל סערת הרגשות בה היה נתון, לא התייחס כלל לנושא ההספדים, גבי
2 ביטי סיפרה רק על הידוע לה לגבי הניסיון למנוע מרחל להספיד, פלא סיפר כי אינו יודע
3 בזכות מעורבותו של מי זכה לבסוף להספיד את אימו, טל סיפרה על כי ביקשה מיונתן
4 שיתקשש שיתאפשר לפלא להספיד, וכו'. מכלול העדויות, מביא לכדי תמונה שלמה ומלאה
5 של האירוע שהתרחש באולם ההספדים, בבית העלמין ביבנה. יודגש, כי מכלל העדויות
6 עולה שהיה גורם מטעם הנתבעות, שאינו קשור למשפחה ושלא הוזמן על ידה, שניהל את
7 הטקס.
8

טענות התובעים להדרת נשים במהלך מסע הלוויה וטקס הקבורה:

- 9
10
11 22. טענה עובדתית נוספת של התובעים היא, כי גם לאחר שיצא מסע הלוויה מבית ההספדים,
12 דרשו עובדי חברה קדישא כי כל הנשים הנוכחות בקהל, לרבות בנות המשפחה תעבורנה
13 לאחור בעוד שהגברים התבקשו לעמוד מלפנים, ליד חלקת הקבר. כן, נטען כי במהלך טקס
14 הקבורה, ביקש יונתן סידור עבור טל, על מנת שזו תוכל לקרוא קדיש על קבר אימה, אלא
15 שעובדי חברה קדישא סרבו לכך וכאשר הבחינו כי טל מקריאה קדיש, הגבירו את קולם.
16
17 23. טענה זו עולה מעדותו של יונתן בלבד. יונתן מסר, כי מכיוון שטל לא חשה בטוב בזמן טקס
18 הקבורה, כי ישבה מאחור. נטען, כי כאשר יונתן ביקש סידור תפילה עבורה, כדי שתוכל
19 לומר קדיש על אימה, עובדי בית העלמין סימנו לשלילה בראשם, ולכן היא נאלצה לקרוא
20 מתוך הטלפון הנייד שלה. עובד נטען, כי כאשר עשתה כאמור, עובדי בית העלמין הגבירו
21 את קולם, כדי שהנוכחים לא יוכלו לשמוע את טל.
22
23 24. יודגש, כי הדברים אינם עולים מכל עדות אחרת, גם לא מתצהירה של טל. במסגרת עדותה
24 בבית המשפט הסבירה טל, כי בשלב טקס הקבורה כבר הייתה מטושטשת ולא חשה בטוב,
25 ולכן אינה יכולה להעיד על מה שהתרחש באותו הזמן, למעט העובדה שיונתן חשב שתרצה
26 לקרוא קדיש ולכן נתן לה את הטלפון הנייד שלו ובו התפילה (עמ' 23, ש' 30 – 31, עמ' 25
27 ש' 29 – 30).
28
29 25. אף שכאמור לעיל, התרשמתי מעדויות התביעה, לרבות זו של יונתן, כעדויות מהימנות, אני
30 מוצאת כי מבחינה ראייתית, הטענות בקשר למסע הלוויה וטקס הקבורה, אינן נתמכות
31 ראייתית די הצורך, ולכן מסקנתי היא, כי אלו לא הוכחו כדבעי.
32
33
34

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

עדויות ההגנה:

- 1
2
3 26. בניגוד לרושם החיובי שהותירו עדויות התביעה, מצאתי קשיים וסתירות בעדויות ההגנה;
4 גרסת נציגי הנתבעות - כפי שנמסרה במסגרת התצהירים, אינה עומדת בהלימה עם זו
5 שנמסרה על ידם בעדותם בבית המשפט, וגרסת העד הנוסף, מר חדד שהינו קרוב משפחה
6 של התובעים הותירה רושם בעייתי, והכל כפי שיפורט להלן:
7
8 עדותו של מר יצחק מוסאי:
9 27. בתצהירו ציין מר מוסאי, כי הוא משמש כחבר המועצה הדתית יבנה ומכהן כממונה
10 במועצה. לדברי העד, בבית העלמין ביבנה מועסקים שני עובדים בלבד: מר שלמה מנצור
11 (העובד מזה כ- 17 שנים) ומר מאיר מור יוסף (העובד למעלה מ- 30 שנה במקום) נטען,
12 כי העובדים כפופים לנהלים ולהנחיות על משרדי הממשלה.
13
14 28. עפ"י תצהירו של העד, בעקבות פנייתם של התובעים, נערך בירור ו"בתגובה ביקשו
15 העובדים להצהיר, כי האירוע הנטען לא קרה ולא היו דברים מעולם" (סעי' 13 לתצהיר).
16 בהמשך, כנטען נערך שימוע לשני העובדים ו"בשימוע העובדים חזרו ואמרו, כי דבר כזה לא
17 קרה בבית העלמין" (שם, סעי' 15). כן, הסבירו העובדים, כי לפני 10 שנים ויותר נהגו להפריד
18 בין נשים לגברים, אך מאז כל משפחה נוהגת לפי צו מצפונה. עוד נטען, כי כל משפחה בוחרת
19 את המספידים מטעמה, ולכולם ניתנת האפשרות לשאת דברים.
20
21 29. במכתב התגובה שנכתב ע"י העובדים, מנצור ומור יוסף, ביום 16.04.18, ואשר צורף
22 לתצהירו של מר מוסאי, נכתב ע"י העובדים "הרינו מצהירים כי מקרה כזה לא היה ולא
23 קרה בבית העלמין ביבנה... כל מה שהועלה בטענות הוא לא דומה למציאות בכלל".
24
25 30. דא עקא, שבעדותו בבית המשפט התברר, כי למעשה מר מוסאי אינו יודע, האם במועד
26 הלוויה מושא כתב התביעה, הייתה רחבת אולם ההספדים בבית העלמין ביבנה מחולקת
27 לנשים ולגברים, אם לאו, ואף אינו זוכר האם באותו מועד היו ברחבה עמודים ומחסומים
28 פיזיים, בין שני חלקי האולם. העד לא זכר לומר, מתי נערכו השינויים בבית העלמין, להם
29 התייחס במכתבו מיום 18.02.19, שהוצא בתגובה לתלונת התובעים. בהמשך עדותו וכפי
30 כשכבר צוין לעיל, לשאלת בית המשפט אישר מר מוסאי, כי ברירת המחדל – גם בעת לוויית
31 המנוחה יפה אביטבול ז"ל, הייתה של הפרדה מגדרית, אלא אם עלתה בקשה אחרת של
32 המשפחה, וכן אישר כי המחסומים הפיזיים שחילקו את רחבת אולם ההספדים בבית
33 העלמין ביבנה הוסרו רק בעקבות פנייתם של התובעים בנושא. ביחס לטקס הלוויה עצמו,
34 התברר כי אין לעד כל ידיעה אישית באשר לנעשה בו, משום שלא נכח בו.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 עדותו של מר שלמה מנצור:
- 2 31. בתצהירו, מאשר מר מנצור את המכתב, מיום 16.04.18, שנכתב על ידו, וכתב "אני כעובד
3 בית העלמין, לא פניתי לאף אחת מבנות המשפחה ואמרתני לה שהיא צריכה לעבור לאזור
4 המיועד לנשים בלבד; לא כפיתי על הפרדה בין נשים לגברים; לא מנעתי את התקיימות
5 הטקס כי בנות המשפחה לא רצו להיפרד מבני המשפחה; לא התנהל ויכוח קולני ביני לבין
6 בני המשפחה ולא מנעתי מאף אחד מבני המשפחה להספיד את המנוחה".
- 7
- 8 32. אולם, בעדותו של מר מנצור בבית המשפט התברר, כי כלל אינו זוכר את הלוויה מושא
9 התביעה, ולדבריו נפגש עם התובעים, לראשונה, בהליך הגישור.
- 10
- 11 33. העד אף עומת עם כך, שעפ"י פרוטוקול השימוע שנערך לו, מסר שבני המשפחה ניגשו אליו
12 בסוף טקס הלוויה והודו לו, אך בעדותו התעוררה סתירה גם בנקודה זו, והעד מסר כי "אני
13 לא חושב שזה הם...איתם אף פעם לא היה לי שיח" והסביר שאולי היה זה אח הנפטרת
14 שהודה לו (עמ' 35, ש' 3 – 4). העד טען בעדותו, כי לא ראה את טקס הלוויה, כי לא ערך
15 אותו וכי אינו יודע האם במועד הלוויה הייתה רחבת אולם ההספדים מחולקת באמצעות
16 עמודים.
- 17
- 18 34. נמצאנו למדים, כי בניגוד לתצהירו ולמכתב התגובה שכתב – במסגרתם נמסרה ע"י העד
19 גרסה פוזיטיבית, אשר שוללת מכל וכל את טענותיהם העובדתיות של התובעים, הרי
20 למעשה העד כלל אינו זוכר את האירוע ואינו יכול להתייחס אליו.
- 21
- 22 עדותו של מר מאיר מור יוסף:
- 23
- 24 35. בתצהירו, מאשר מר מור יוסף את המכתב, מיום 16.04.18, שנכתב על ידו וכתב "אני כעובד
25 בית העלמין, לא פניתי לאף אחת מבנות המשפחה ואמרתני לה שהיא צריכה לעבור לאזור
26 המיועד לנשים בלבד; לא כפיתי על הפרדה בין נשים לגברים; לא מנעתי את התקיימות
27 הטקס כי בנות המשפחה לא רצו להיפרד מבני המשפחה; לא התנהל ויכוח קולני ביני לבין
28 בני המשפחה ולא מנעתי מאף אחד מבני המשפחה להספיד את המנוחה".
- 29
- 30 36. כלומר, במסגרת תצהירו, מסר מר מור יוסף גרסה פוזיטיבית, במסגרתה שלל והכחיש את
31 טענותיהם העובדתיות של התובעים. דא עקא בעדותו בבית המשפט הסתבר, כי גם העד
32 הזה מטעם הנתבעות, למעשה כלל אינו זוכר את האירוע ויתרה מכך, אף אינו זוכר האם
33 במועד בו התקיימה לווייה של יפה אביטבול ז"ל היה אולם ההספדים מחולק לצורך
34 הפרדה מגדרית והאם היו עמודי בטון שהפרידו את הרחבה באותה העת.
- 35

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 37. הנה כי כן, בניגוד לתצהירו של מר יוסף מנצור, עולה מעדותו כי הוא כלל לא זוכר את
2 האירוע ולכן אין כלל אין באפשרותו למסור גרסה עובדתית לגביו. עוד עולה, כי גם אין
3 באפשרות העד לתמוך בטענתן העובדתית של הנתבעות לפיה מזה כ- 10 שנים, לא מונהגת
4 הפרדה באולם ההספדים, מאחר והעד אינו זוכר – האם במועד הלוויה, בחודש יוני 2016,
5 היה האולם מחולק, אם לאו.

6
7 38. ראויה לציון גם סתירה העולה מעדותו של מר מור יוסף, ביחס לעדותו של מר מנצור – שכן
8 בניגוד לטענת האחרון לפיה כלל אינו עורך טקסי לוויה, העיד מר מור יוסף, כי הוא או מר
9 מנצור עורכים את הטקסים (עמ' 32, ש' 20 – 21). לדברים אלו חשיבות, בהתחשב בכך
10 ששאלה מרכזית בה אנו דנים, היא זהותו של עורך הטקס, כעובד של הנתבעות, וכאשר
11 מתעוררת סתירה בשאלה כה מהותית, הרי יש בכך בכדי להחליש באופן משמעותי את
12 גרסת ההגנה.

עדותו של מר אברהם חדד:

13
14
15
16 39. כתימוכין לטענותיהן, הגישו הנתבעות תצהירו של מר אברהם חדד, אחיה של המנוחה,
17 והוא הובא לעדות מטעמן. בתצהירו של העד נכתב, כי טקס הלוויה, בו נטל חלק, התנהל
18 לפי רצון בני המשפחה וללא אירועים מיוחדים. עוד נטען, כי העובדים שנכחו במקום, ביצעו
19 את תפקידם ברגישות, לא התערבו בניהול הטקס, לא הפרידו בין נשים לגברים וכי הטקס
20 נוהל באופן מכובד ובהתאם לאמונת המשפחה.

21
22 40. עוד נטען בתצהיר, כי אכן היה אירוע של הפרדה בין נשים לגברים, אך הוא כלל לא התרחש
23 בבית העלמין, אלא בבית הכנסת בו נערכה האזכרה.

24
25 41. לראיות מטעם הנתבעות, צורף תמלול שיחה של מר מוסאי עם מר חדד, בו הוא נשאל על
26 האירועים הנטענים, ועודכן בכך ש"אלה הרפורמים" מלינים באשר לאופן ניהול הלוויה.
27 בתגובה, השיב מר חדד, שאישתו זוכרת שזה היה באזכרה בבית הכנסת, וכי בלוויה "ישבו
28 כולם גברים, והבנות ישבו אתה יודע, איך שיושבים שמה בהלוויה...אני חושב שמהשיא
29 מהם שהיא רפורמית לא יודע, אמרה למה אנחנו רוצים להיות גם הבנות ביחד עם הגברים,
30 הבת שלה אני חושב...אז זה לא מקובל, אמרנו שזה נשים לבד וגברים לבד". כאשר נשאל
31 למשמע הדברים האלה, "מי אמר? אתה אמרת להם?", השיב מר חדד: "אההה אני
32 אמרתי...תגיד שאני אמרתי". בתגובה לתשובה זו, ביקש מר מוסאי לדעת מה אירע בפועל
33 "לא תגיד שאני אמרתי", ולכך השיב מר חדד: "לא, לא זה לא רציני זה היה שתי דקות
34 בסך הכל". בהמשך, מעדכן מר מוסאי את מר חדד "איזה בלגן יש לי פה, אני אראה לך
35 אתה תשתגע, מכתב כתוב: המרכז הרפורמי לדת ומדינה תנועה ליהדות מתקדמת, ויי עשו

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 לנו סרט...לא יודע מאיפה הגיעו הרפורמים האלה". או אז, הרגיע מר חדד את מר מוסאי,
2 ואישר לו לומר שאחיה של הנפטרת (היינו, הוא עצמו) דרש את ההפרדה וחוזר על המילים
3 "תגיד אני אמרתי" ומיד לאחר מכן הוסיף את המילים "כך שתצאו מזה". כאילו לא די
4 באמור, הוסיף מר מוסאי לקראת תום השיחה "לא אלה גויים, אלה גויים, אתה מבין מה
5 קורה...".
- 6
7 42. תמלול השיחה צורף ע"י הנתבעות לראיות מטעמן כאמור, יש להניח מתוך כך שסברו כי
8 יהיה בו בכדי לתמוך בגרסתן, ואולם להשקפתי אין בראיה זו, אלא בכדי לגרוע ממשקלה;
9 הרושם המתקבל מתמלול השיחה הוא שלילי ביותר מאחר ועולה ממנה, באופן מובהק, כי
10 אין בה אלא מאמציו של מר חדד לרצות את מר מוסאי. בתגובה לכך שמר מוסאי עשה כל
11 מאמץ להשחיר את ה"רפורמים האלה", "הגויים" שעושים לו "בלגן", מר חדד ממש התנדב
12 לקחת על עצמו את ההתנהגות הנטענת – באמירתו החוזרת "תגיד שאני אמרתי", ובהמשך
13 גם מצהיר על כוונותיו באותה "התנדבות" והיא לצאת לעזרת הנתבעות "כך שתצאו מזה".
14 ברי, כי יש באמירות אלו בכדי להעלות ספיקות רבים ומשמעותיים ביחס למהימנות גרסתו
15 של מר חדד.
- 16
17 43. יתרה מכך, אני מוצאת כי בתמלול יש בכדי לחזק דווקא את גרסת התובעים - שהרי עולה
18 ממנה, שהעד אכן מאשר שהיה אירוע בלוויה של הפרדה בין גברים ונשים, בטקס שנערך
19 באולם ההספדים, אולם באדיבותו הרבה, מציע לקחת את דרישת ההפרדה על עצמו.
- 20
21 44. עוד טענו הנתבעות, בהסתמך על דברי מר חדד, כי למעשה אירוע ההפרדה המגדרית הנטען
22 בכתב התביעה, כלל לא התרחש בלוויה בבית העלמין, אלא באזכרה שנערכה בבית הכנסת
23 בעיר. דינה של הטענה להידחות מכל וכל – ראשית, כפי שעולה מהתמלול – הזכרון על
24 אירוע שאירע לכאורה באזכרה בבית הכנסת, הוא כלל אינו של מר חדד, אלא של אישתו
25 ("אישתי זוכרת שלא בלוויה אלא באזכרה"), ולכן העד אינו יכול להצהיר על הדברים
26 מידיעה אישית שעה שעסקינן בעדות מפי השמועה. שנית, הטענה כי התובעים התבלבלו
27 בין אירוע הלוויה של אימם המנוחה, לבין אזכרה שנערכה בבית כנסת וערבבו בין המקרים,
28 היא טענה אבסורדית, אשר מוטב היה לולא נשמעה כלל. גרסתו זו של מר חדד היא כה
29 בלתי סבירה ובעליל אינה מתיישבת עם השכל הישר והגיונם של דברים, שגם מטעם זה
30 דינה שתידחה.
- 31
32 45. יצוין, כי חקירת הנגדית הקצרה של מר חדד התמקדה בשאלת המניע שלו למסור דברים
33 שאינם נכונים, לטובת הנתבעות. אמנם, ניכר מן השיחה כי בין מר מוסאי למר חדד
34 היכרות, אולם התובעים לא הצליחו לבסס ראייתי קיומו של איום על הכשרות בבית עסקו

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 של מר חדד. יחד עם זאת, לאור מסקנותיי לעיל, איני נדרשת כלל לשאלת המניע ודי בעולה
2 מן האמור לעיל, בכדי להטיל ספק רב במהימנות עדותו של מר חדד.
3
- 4 46. לאחר סקירת עדויות ההגנה, ניתן לסכם ולומר, כי בניגוד לנטען בתצהירי העדים מטעם
5 הנתבעות, הרי במסגרת עדותם, התברר כי העדים כלל אינם זוכרים את האירוע מושא
6 התביעה וכי אין בפיהם גרסה פוזיטיבית כלשהי לגביו. עוד התחוויר, כי חרף הצהרת העדים
7 לפיה הפרדה מגדרית שהייתה נהוגה בבית העלמין ביבנה, הופסקה לפני כעשור, הרי בפועל
8 התברר כי עפ"י עדותם, בהחלט סביר לקבל את הטענה, שבחודש יוני 2016, בעת הונוחה
9 הפרדה מגדרית במקום. גרסת הנתבעות גם אינה מתיישבת עם העובדה, הבלתי שנוייה
10 במחלוקת, שסממני ההפרדה שהוצבו בבית העלמין, הוסרו רק לאחר הגשת התביעה
11 שבכותרת (היינו, לאחר שנת 2018) ובעקבות פנייתם של התובעים, וכן עם עדותו של מר
12 מוסאי, לפיה ברירת המחדל שהונהגה בבית העלמין ביבנה היא של הפרדה מגדרית, אלא
13 אם משפחת המנוח ביקשה אחרת. בנוסף לכל זאת, מצאתי כאמור כי הרושם שהותירה
14 עדותו של מר חדד, הוא של עדות מרצה ובלתי מהימנה.
- 15
- 16 47. הסתירות והקשיים העולים מעדויות ההגנה, לא רק שמפחיתות ממשקלן הראייתי, אלא
17 יש בהם גם בכדי לחזק את ראיות התביעה.
- 18
- 19 48. לאור האמור, הרי מצאתי לייחס לעדויות ההגנה, משקל ראייתי נמוך, ולאמץ, על פניה את
20 עדויות התובעים והעדים מטעמם.
- 21
- 22 **טענות ההגנה לענין הראיות:**
- 23
- 24 49. לא נסיים את הפרק העובדתי, מבלי להידרש לטענות שעלו מטעם הנתבעות, במישור
25 הראייתי:
- 26 א. טענת שיהוי בהגשת התביעה ונזק ראייתי: טענת הגנה מרכזית היא, כי התובעים
27 התנהלו תוך שיהוי משמעותי, כך שפנייתם הראשונה ביחס לאירוע מושא התובענה
28 נשלחה למועצה הדתית, ע"י המרכז הרפורמי, ביום 22.03.18, היינו בחלוף שנה ותשעה
29 חודשים לאחר הלוויה. נטען, כי יש בשיהוי הרב בכדי להעיד על חוסר תום ליבם של
30 התובעים וכן לגרום לנתבעות נזק ראייתי משמעותי, שעה שבחלוף הזמן – אין
31 באפשרות עובדיה לשחזר את אשר אירע בטקס הלוויה של המנוחה. לאחר ששמעתי
32 את העדויות, הגעתי לכלל מסקנה, כי דינה של הטענה להידחות, וזאת ממספר טעמים:
33 ראשית, מקובלת עלי טענת התובעים, לפיה נדרש להם כבני משפחה הקרובים של
34 הנפטרת פרק זמן להתאבל על מותה של האם ולהחליט לשוב ולעסוק בנסיבות הלוויה.
35 הציפייה, כי במועד שבו הביאו התובעים את אימם האהובה למנוחת עולמים, יחלו הם

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 לאסוף פרטים ומידע אודות הגורם המנהל את הטקס, היא בלתי סבירה בעליל בעיני,
2 וכאמור אך סביר בעיני כי נדרש לתובעים פרק זמן נוסף כדי להחליט לעסוק בנושא
3 הכואב; שנית, איני סבורה כי פרק הזמן שחלף ממועד הלוויה ועד מועד פנייתם
4 הראשונה של התובעים לוקה בשיהוי בלתי סביר; שלישית – טענתן של הנתבעות לנוק
5 ראייתי, אינה מתיישבת עם תצהירי העדים מטעמה, המתיימרים למסור גרסה
6 פוזיטיבית של האירועים - למעשה, מבקשות הנתבעות לאחוז את החבל משני קצותיו
7 – מחד, לטעון באופן חד משמעי - באמצעות העדים מטעמן, כי טקס הלוויה של גבי
8 יפה אביטבול ז"ל נוהל בהתאם לדין, ללא כל הפרדה מגדרית ותוך כיבוד רצון
9 המשפחה, ומאידך לטעון ששיהוי התובעים בפנייתם הוביל לכך שאין ביכולתם של
10 העדים לזכור את אשר התרחש. טענות אלו הינן סותרות ואינן יכולות לדור בכפיפה
11 אחת.

12
13 ב. טענה בדבר אי העדת עדים רלוונטיים: לטענת הנתבעות, התובעים נמנעו מלהביא
14 לעדות מטעמם עדים רלוונטיים, כמו דודתם רחל, וכן דודם מאיר שהיה מעורב בהכנות
15 לטקס הלוויה. עקרונית, מקובלת עלי הטענה שניתן היה להביא עדים נוספים כדי
16 לתמוך טענות התביעה. יחד עם זאת, ראוי להזכיר, כי מטעם התביעה הובאו
17 עדויותיהם של שבעה עדים. הציפייה, כי יובאו לעדות כלל העדים שנכחו בלוויה ואשר
18 יכולים להעיד מידיעה אישית על אשר נעשה בטקס, אינה ריאלית והדברים גם אינם
19 נחוצים, שעה שדי בעדויות שהובאו בכדי לעמוד בנטל הוכחה של מאזן הסתברויות,
20 כנדרש במסגרת הליך אזרחי. יתרה מכך, אני מקבלת טענת התובעים, כי העיסוק
21 בפטירתה של האם ובטקס הלוויה שלה הוא קשה ומכאיב עבור בני המשפחה, ולכן
22 נמנעו לפנות אל אחייה של הנפטרת.

23
24 ג. הטענה כי לא הוכח שהפעולות הנטענות בוצעו ע"י עובד בית העלמין: הנתבעות טענו,
25 כי לא הוכח ע"י התובעים, שהמעשים המפורטים בכתב התביעה בוצעו ע"י עובד בית
26 העלמין. בהקשר זה נטען, כי אף אחד מעדי התביעה לא ידע לזהות את אותו עובד,
27 אשר נטען לגביו כי ביצע את הנטען, כן העולתה האפשרות שהיה זה אדם המקורב לבני
28 המשפחה ומטעמם, ועוד נטען שאף אחד משני העובדים – מר מנצור ומר יוסף אינו
29 קשור לאירועים הנטענים. לאחר שמיעת ראיות, מצאתי לדחות טענות אלו; כפי שעלה
30 מכלל עדויות התביעה, אותן סקרתי לעיל, את הגורם רלוונטי תיארו – כל אחד מעדי
31 התביעה – כמי שניהל את הטקס, הסתובב בקהל המנחמים, חילק הוראות והנחיות,
32 קרא פסוקים, עלה על במת ההספדים ואף יצא ממשדד בית העלמין. כל עדי התביעה,
33 דחו את האפשרות שאותו אדם הוא בן משפחה, וכן שללו את האפשרות שהוזמן רב

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 ע"י המשפחה. מאידך, עדי ההגנה, לא מסרו כל גרסה פוזיטיבית על האירוע, נמצאו
2 קשיים בעדויותיהם כפי שפורט לעיל, והנתבעות נמנעו מלהציג ראיות רלוונטיות (כמו
3 למשל, רישומים על נוכחותם או היעדר נוכחותם בבית העלמין במועד הלוויה). יתרה
4 מכך, כפי שקבעתי לעיל עדותו של מר חדד מטעם ההגנה, יש בה דווקא בכדי לחזק את
5 טענות התביעה שאכן היה אירוע של הפרדה מגדרית בטקס הלוויה של המנוחה. לאחר
6 שדחיתי את עדותו של מר חדד ("תגייד שזה אני"), כבלתי מהימנה, הרי לא נמצאה כל
7 ראיה אחרת, אשר תומכת בטענת הנתבעות, שהגורם שניהל את הטקס היה מבני
8 המשפחה או מטעמם.

9

10 ד. הטענה להטיית העדויות בשל השתייכות התובעים לתנועה הרפורמית: לעניין זה נטען,
11 כי הוכח שעדי התביעה (מר יעקב קיסוס והתובעת 1) משתייכים לזרם הרפורמי וכי גבי
12 אורלי ביטי היא חילונית, ומכאן - כך נטען - שעדויות התביעה הן מגמתיות ולא
13 מהימנות וכל מטרתן היא להשחיר את המועצה הדתית ולקדם את תדמיתו הפוליטית
14 של המרכז הרפורמי במאבק כנגד מה שהוא מכנה "המונופול האורתודוקסי". טענת
15 הגנה זו, לפיה עסקינן בתביעה שיקרית, שכל מטרתה לקדם אגינדה של המרכז
16 הרפורמי, והכל תוך "גיוס" עדי שקר מוטים ומגמתיים, היא טענה חמורה ומרחיקת
17 לכת, שאינה נתמכת בבדל ראיה. אין חולק, כי עדי התביעה - או למצער, חלקם - אינם
18 משתייכים לזרם האורתודוקסי, אולם אין די בעובדה זו בכדי לייחס להם התנהלות
19 פושעת של חבירה להצגת דבר שקר לפני בית המשפט, וודאי אין בכך די בכדי להוכיח
20 טענה זו. כאמור לעיל, בהתרשמות בלתי אמצעית של בית המשפט מעדי התביעה,
21 נמצאו עדויותיהם מהימנות וכאלו שניתן להשתית עליהן ממצאים עובדתיים. הנה כי
22 כן, בהעדר כל ראיה, דינה של הטענה להידחות.

23

24

לסיכום הפרק העובדתי:

25 50. מכל הטעמים המפורטים לעיל, נחה דעתי כי עלה בידי התובעים להוכיח במאזן
26 ההסתברויות, שבטקס הלוויה של אימם המנוחה, עובד בית העלמין, אשר ניהל את הטקס
27 מטעם הנתבעות, עמד על הפרדה מגדרית בין נשים וגברים באולם ההספדים, וכן כי באולם
28 היו סממנים פיזיים של הפרדה (בדמות עמודים, חבל וספסלים) שחצו את הרחבה לשניים.
29 עוד עלה בידם להוכיח, כי האחיות טל ומירה נדרשו להיפרד מאחיהם ומאביהן ולעבור
30 לעזרת הנשים ורק לאחר ויכוח קולני, בין טל לעובד בית העלמין, והתערבותו של האב,
31 האלמן האבל - נותרו הן לעמוד באזור של הגברים. עוד הוכח, כי לאחר התקשות נוספת
32 של בני המשפחה, התאפשר לפלא לשאת דברי הספד לאימו, למורת רוחו של עובד בית
33 העלמין וחרף דרישתו להימנע מכך באומרו שמדובר היה ב"יום טוב", וכן כי גם מדודתם
34 של התובעים - רחל, כמעט ונמנעה האפשרות להספיד את אחותה, מן הטעם שהיא אישה,

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 ובסופו של דבר נעמדה היא באמצע הרחבה באולם (באזור הגברים), ודיברה – ללא
2 מיקרופון ושלא על במת ההספדים.

3

4

ב2. הפרק המשפטי:

5 51. לאחר שקבענו את האמור, במישור העובדתי, נעבור לדון על המשמעויות המשפטיות של
6 הדברים ולנתח את העילות והוראות החוק, מכוחן הוגשה התביעה;

7

8

חוק איסור הפליה:

9 52. טענת התובעים היא, כי בעשותן כאמור, הפרו הנתבעות את הוראות חוק איסור הפליה,
10 בכך שהפלו את התובעים מחמת מין והשקפת עולם.

11

12

53. סעיף 3(א) של החוק הקובע, כהאי לישנא:

13

14

15

16

17

18

"מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא
יפלה בהספקת המוצר או השירות הציבורי, במתן הכניסה למקום הציבורי או
במתן שירות במקום הציבורי, מחמת גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא,
מין, נטיה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, גיל, מעמד אישי, הורות או
לבישת מזי כוחות הביטחון וההצלה או ענידת סמליהם".

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

54. לפיכך, השאלה הראשונה שעלינו לשאול היא, האם עסקינן באירוע שהתרחש במקום
ציבורי ובמתן "שירות ציבורי". לדידי, התשובה לשאלה זו הינה חיובית. כבר בהלכת
קסטנבאום (ע"א 294/91 חברת קדישא גחש"א "קהילת ירושלים" נ' קסטנבאום, פ"ד
מו(2) 464), קבע בית המשפט העליון, כי חברת קדישא היא גוף דו-מהותי, בעל תפקיד
ציבורי וחברתי, המעניק שירות ציבורי ואשר ככזה, יש להחיל עליו את הלכות המשפט
הציבורי. הלכה זו, העמיקה והשתרשה בפסיקות מאוחרות יותר. דומני, כי די באמור גם
בכדי לשלול את טענת הנתבעות לפיה הנתבעת 2 אינה אישיות משפטית.

55. ביחס להיותה של הנתבעת 1 (המועצה הדתית), גוף ציבורי המעניק שירות ציבורי, וודאי
שאינן חולק, ונדמה כי כך גם ביחס לעובדת היותו של בית העלמין "מקום ציבורי" (כהגדרת
החוק, "כל מקום המיועד לשימוש הציבור"). איני מוצאת מקום להרחיב בדברים, שהינם
ברורים ומובנים מאליהם.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

56. מכאן, שיש לחוק איסור הפליה תחולה בענייננו. יובהר, כי אני דוחה את טענת הנתבעות
בסיכומיהן, לפיה חל בענייננו החרג הקבוע בסעיף 3(ד) לחוק, לפיו ההפרדה מתחייבת
מאופיו של השירות הציבורי או המקום הציבורי; כל אדם זכאי לקיים את לויית בן
משפחתו על פי מנהגיו והשקפת עולמו, והעובדה שיש משפחות שמבקשות לקיים הפרדה
בבית העלמין אינה מייתרת או מבטלת את אותן משפחות שמבקשות לנהוג אחרת. בהמשך
לדברים אלו, אני דוחה מכל וכל את טענת הנתבעות לפיה, חוק איסור הפליה כיוון
בהוראותיו להפליה במתן אישור כניסה למקום ציבורי, וכי טקס קבורה אינו מהווה
שירות ציבורי, שעה שטענות אלו אינן עולות בקנה אחד עם לשון החוק, עם הרציונלים
שבבסיסו ועם ההלכה הפסוקה.
57. מיישום סעיף 3(א) לחוק על המקרה דנן עולה התמונה הבאה: הנתבעות מעניקות שירותי
קבורה בבית העלמין, שהינו מקום ציבורי. כפי שהוכח בראיות התובעים, בטקס הלוויה
של גב' אביטבול ז"ל, נדרשו התובעות 1 ו- 3 לעבור מאזור הגברים, בו הונחה גופת
הנפטרת, בו הוצבה במת ההספדים, בו עמדו אחיהם ואביהם, אל אזור שהיה מופרד
ומרוחק יותר, רק בשל היותן נשים. רק בזכות עמידתם העיקשת של טל ואביה, על
הישארותן באזור המיועד לגברים, תוך ניהול ויכוח קולני עם עובד בית העלמין, ויתר עובד
בית העלמין על דרישה זו ביחס לתובעות. בנסיבות אלה, יש לראות את התובעות 1 ו- 3,
כמי שהופלו לרעה מחמת מינן. העובדה, שבסופו של דבר לא עברו התובעות אל האזור
שהוקצה לנשים, אינו מעלה ואינו מוריד, לשאלת קיומה של התנהלות מפלה, שכן אלמנט
הביזוי וההשפלה אותו מבקש החוק למנוע בהכרח מתקיים מעצם הצגת הדרישה.
58. באשר לדודתם רחל, אשר הוכח לגביה, כי לא ניתנה לה האפשרות לשאת דברי הספד מעל
במת ההספדים, הרי אף שמהותית מדובר בהפליה מחמת מינן, הרי לא ניתן לטעון -
משפטית - כי מי מהתובעים הוא זה אשר הופלה בהקשר זה.
59. נטען ע"י התובעים, כי הופלו גם על רקע השקפתם הדתית, שעה שנעשה ניסיון למנוע מפלא
להספיד את אימו, וכן מעצם הניסיון להפריד את האחים והאב, מהתובעות - האחיות
והבנות. לאחר שבחנתי את הטענה, הגעתי לכלל מסקנה, כי התובעים 2 ו- 4 אינם יכולים
לבסס טענת הפליה בהקשר זה. האפליה בהפרדה המגדרית, כאמור לעיל - היא מחמת
מין, והיא הופעלה כלפי הנשים, התובעות. באשר להספד של פלא - לא ניתן לומר, בעיני,
כי הופלה על רקע השקפה דתית, במובנה המובהק של הפליה, אשר אותה מבקש החוק
למגר. אכן, מקובלת עלי טענות התובעים 2 ו- 4, כי חשו פגיעה כתוצאה מהתנהלות עובד
בית העלמין, אך גם בהינתן האמור, איני סבורה כי יש בכך בכדי להקים עילה מכח חוק
איסור הפליה.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

- 1 60. התובעים טענו להתקיימות תנאי החזקה הקבועה בסעיף 6(2) לחוק, להתקיימותה של
 2 הפליה במתן שירות ציבורי. לאור קביעותיי לעיל, לא מצאתי צורך להידרש לטענה זו.
 3
 4 61. מן הטעמים המפורטים לעיל, אני קובעת כי עלה בידי התובעים להוכיח, בנסיבות המקרה
 5 בו עסקינן, קיומה של הפליה מחמת מין, שבוצעה ע"י עובד הנתבעות, כלפי התובעות 1 ו- 3.
 6

עולת הרשלנות:

- 7
 8
 9
 10 62. לטענת התובעים, הנתבעות כמי שמעניקות שירות לציבור, חבות בחובת זהירות כלפי אותו
 11 ציבור, לרבות התובעים.
 12
 13 63. בבואנו לבחון שאלת התקיימותה של עולת הרשלנות, בענייננו, עליו לבחון האם מעשיהן
 14 של הנתבעות, כפי שהוכחו לעיל עולים כדי רשלנות, כמשמעותה בפקודת הנויקין.

- 15
 16 64. עולת הרשלנות מוסדרת בסעיף 35 לפקודת הנויקין [נוסח חדש], הקובע כי:
 17 **"עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות או**
 18 **לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או**
 19 **שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות,**
 20 **שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט**
 21 **באותן נסיבות – הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם**
 22 **אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו**
 23 **רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולת עושה עוולה."**
 24

- 25 65. סעיף 36 לפקודה מסדיר את גבולות חובת הזהירות וקובע, כי:
 26
 27 **"החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס,**
 28 **כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם**
 29 **עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל**
 30 **המפורשים באותו סעיף."**

- 31
 32 66. שלושה יסודות לעולת הרשלנות: קיומה של חובת זהירות (מושגית וקונקרטיית) על המזיק
 33 כלפי הניזוק; הפרתה של חובת הזהירות, קרי – התרשלות; ונזק (ע"א 145/80 ועקנין נ'
 34 המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1), 113, 122 (1983)). המזיק-המעוול, יחוב בנויקין,
 35 אם גרם לנזק באשמו (סעיף 64 לפקודה).
 36

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 במסגרת בחינת חובת הזהירות המושגית נבחן האם מתקיימת החובה להיזהר, בין סוג
 2 המזיק לסוג הניזוק, כאשר הבחינה היא אבסטרקטית ונערכת בלא להתחשב בנסיבותיו
 3 הספציפיות של העניין שבפנינו. חובת הזהירות הקונקרטית נבחנת בשני שלבים, כאשר
 4 בשלב הראשון עלינו לשאול האם אדם סביר יכול היה לצפות את אפשרות התרחשותו של
 5 הנזק הנטען בנסיבותיו הספציפיות של המקרה שבפנינו. בשלב שני, עלינו לשאול האם גם
 6 צריך היה אדם סביר לצפות את קרות הנזק, כאשר השאלה השנייה נבחנת במסגרת שיקולי
 7 מדיניות משפטית, לאמור האם אנו רואים את הסיכונים הנוצרים כתוצאה מפעולה
 8 מסוימת כבלתי סבירים עד שיש להטיל בגינם אחריות על העושה אותם, כאשר אנו יוצאים
 9 מתוך נקודת הנחה כי לא כל סיכון אשר ניתן לצפותו בהכרח שגם נידרש לצפותו ולמונעו
 10 (ר' ע"א 333/56 סולל בונה בע"מ נ' מאיר נציה ו-דוד בן-יחזקאל, יב 619 (29/04/58)).

11
 12 במסגרת קביעת קיומה של חובת זהירות נבחנים מהות יחסי הצדדים וסוג הפעילות
 13 שבמוקד הדיון וכן שאלת צפיות הנזק שאירע (רע"א 5695/06 בהא סייף נ' פוזי מרעי
 14 [פורסם בנבו] (21/09/09)). מבחן הצפיות מורכב הן מצפיות טכנית (היכולת לצפות) והן
 15 מצפיות נורמטיבית (הצורך לצפות). עניינה של חובת הזהירות המושגית הוא האם אדם
 16 סביר צריך היה לצפות את התרחשות הנזק, בהתחשב בסוג המזיק, סוג הניזוק, סוג
 17 הפעילות וסוג הנזק. עניינה של חובת הזהירות הקונקרטית הוא לא בבחינה כללית –
 18 קטגורית, אלא ביחס לנסיבות הספציפיות של המקרה העומד למבחן.

19
 20 ומן הכלל אל הפרט:

21 69. כאמור, עלינו לבחון בשלב הראשון שאלת קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטית
 22 של הנתבעות.

23
 24 70. לדידי, קיימת חובת זהירות מושגית של הנתבעות, כלפי קהל האבלים והמנחמים המגיעים,
 25 לדאבון ליבם, בשערי בית העלמין. בבחינה של סוג היחסים בין הנתבעות לאותו ציבור וסוג
 26 הפעילות, עולה כי הנתבעות אחראיות לנהוג תוך כיבוד הדין, זכרו של הנפטר ורצונם של
 27 בני משפחתו המלווים אותו בדרכו האחרונה, שאחרת – בהינתן הסיטואציה המורכבת,
 28 הקשה והכואבת, ופגיעותו של קהל האבל, אך צפוי וסביר שתיגרם לו פגיעה. ודוק, אין
 29 עסקינן במתן שירות צרכני או ציבורי סטנדרטי, אלא בכזה הניתן בנקודת שפל בחייו של
 30 אדם, ברגעים שעולמו חרב עליו, ומכאן נזרת חובתן המוגברת של הנתבעות לפעול מולו
 31 בזהירות רבתי. ברי, כי הנתבעות יכולות ואף צריכות לצפות, שבמידה ויפרו את חובת
 32 הזהירות שלהן, ביחסים שבינן לבין ציבור האבלים, יגרם להם נזק, בדמות פגיעה חמורה
 33 ברגשותיהם ובכבודם.
 34

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

71. במקרה בו עסקינן, מתקיימת גם חובת הזהירות הקונקרטיית; בנסיבות שבהן לא ביקשו התובעים, אביהם, או מי מבני משפחתם לקיים את טקס הלוויה בהפרדה מגדרית, וודאי יכולות וצריכות היו הנתבעות לצפות כי קיומה של הפרדה כאמור, תפגע בהם. יתרה מכך, בנסיבות שבהן כבר עם בקשתו הראשונה של עובד בית העלמין להפריד בין התובעות 1 ו- 2 מאחיהן ומאביהן ולהעבירן לאזור המיועד לנשים, התנגדה טל, יכול וצריך היה העובד לצפות כי התעקשותו על האמור תגביר את סערת הרגשות בה היו נתונים בני משפחתה של המנוחה, תכביד עליהם ותגרום להם לתחושה קשה של ביזוי והשפלה. הנתבעות, באמצעות העובד מטעמן, יכולות וצריכות היו לצפות כי לנסות ולמנוע מבנה של המנוחה, פלא, לשאת דברי הספד ופרידה מאימו, שנפטרה בטרם עת, בניגוד לאמונתו ולרצונו, תגרום לפגיעה קשה ברגשותיו, וכי למנוע מאחותה של המנוחה לעלות על במת ההספדים ולשאת דברים באופן מכבד ובאמצעות מיקרופון, זאת אך בשל היותה אישה, באופן שאילץ אותה להתעקש על זכותה ולדבר – בלית ברירה - מתוך רחבת האולם, תגרום לבני משפחתה של המנוחה, ולילדיה התובעים בפרט, עוגמת נפש קשה ותותר אותם עם פגיעה רגשית ונפשית, על כי היו צריכים להיאבק על זכותם להיפרד מאימם, עפ"י רצונם ואמונתם, ברגעים שהם ממילא קשים מנשוא.

72. זאת ועוד, מקובלת עלי טענת התובעים, כי בנסיבות שהוכחו, ניתן לקבוע שהנתבעות פעלו תוך הפרת חוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת בעניין טקס הלוויה, משנת 2013 (שצורף ל- נ/2). חוזר המנכ"ל קובע, כי חברות קדישא יאפשרו לכל אדם המעוניין בכך, נשים וגברים כאחד, להספיד את המת במהלך טקס הלוויה, בכל מקום ברחבי בית הקברות בו נישא ההספד וכי לא תונהג הפרדה בין גברים לנשים במהלך טקס הלוויה על שלביו הראשונים (לרבות בהצבת סממנים פיזיים, שילוט ומחסומים בבית העלמין). מן הראיות שהובאו לפני בית המשפט, עולה בבירור כי הנתבעות פעלו במקרה בו עסקינן בניגוד להנחיות אלו, כי במועד טקס הלוויה של גבי' יפה אביטבול הופרדה רחבת אולם באמצעות עמודים, חבל וספסלים, וכי סממני הפרדה זו הוסרו רק בעקבות הגשת התביעה, באופן שייתר את סעד צו העשה שנכלל בכתב התביעה המקורי. עוד עולה, כי בניגוד להוראות חוזר המנכ"ל, בטקס הלוויה של אם התובעים המנוחה, נדרשה הפרדה בין נשים לגברים ונעשה ניסיון למנוע מפלא מדודתו רחל מלשאת דברי הספד.

73. הוראות חוזר המנכ"ל קובעות את סטנדרט ההתנהגות הסביר המצופה מן הנתבעות ומקימות, בהכרח, חובת זהירות מושגית וגם קונקרטיית של הנתבעות כלפי התובעים. הפרתן של ההוראות - באופן המאלץ את בני משפחת הנפטרת להיאבק על זכותם לקיים את הטקס בהתאם לרצונם, מנהגם ואמונתן, כל זאת בתוך רגע השבר העמוק שלהם - מקימה גם צפיות לכך שיגרם להם נזק בדמות פגיעה חמורה בכבודם וברגשותיהם.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1
2 74. לאור האמור, אני קובעת כי הוכח שהנתבעות - במעשיהן - התרשלו כלפי התובעים,
3 בהתאם להגדרות סעיפים 35 ו- 36 לפקודת הניקיון.

4
5 ב3. שאלת הנזק ושיעור הפיצוי:

6
7 **לפי חוק איסור הפליה:**

8
9 75. קבעתי לעיל, כי הנתבעות פעלו בניגוד להוראות חוק איסור הפליה, כלפי הנתבעות 1 ו- 3.

10
11 76. סעיף 5(ב) לחוק איסור הפליה קובע, כי בית המשפט רשאי לפסוק בשל עוולה לפי החוק,
12 פיצוי ללא הוכחת נזק, עד לסכום של 50,000 ₪.

13
14 77. ב- רע"א 10011/17 מי-טל הנדסה ושירותים בע"מ נ' סלמאן [פורסם בנבו] (19.8.2019),
15 קבע כב' השופט מ' מזוז, בהסכמת יתר חברי המותב, את הדברים הבאים:

16
17 **"בחוק איסור הפליה ביקש המחוקק [...] להעניק לנפגעי הפליה דרך**
18 **פשוטה, מהירה, זולה ויעילה לפיצוי, ללא הוכחת נזק, במטרה לעודד**
19 **אותם להגיש תביעות מבלי לחשוש מקשיים - בעיקר קשיי כימות**
20 **והוכחת הנזק, כמו גם עלויות משפטיות - הקיימים במסלולי תביעה**
21 **רגילים, ובכך לקדם את המאבק בתופעת ההפליה כתופעה חברתית**
22 **רווחת" (ראו שם, פסקאות 16-17).**

23
24 78. אשר לשיקולים המנחים את בית המשפט בפסיקת הפיצויים, מהפסיקה עולה כי יש להביא
25 בחשבון שלושה שיקולים מרכזיים. הראשון - **"עוצמת הפגיעה בעקרון השוויון - ככל**
26 **שהפגיעה בעקרון השוויון הכרוכה בהתנהלות המפלה חמורה יותר, כך גם יגדל הפיצוי**
27 **שראוי לחייב בו את העוסק המפלה. חומרת ההפרה יכולה להתבטא בשני מישורים**
28 **עיקריים: פגיעתה ברגשות חברי הקבוצה המופלית לרעה ("הפגיעה האישית") וההשלכות**
29 **השליליות שיש להפרה על השאיפה ליצור חברה שוויונית ("הפגיעה החברתית")."** השני -
30 **"היקף הפרקטיקה המפלה - ככל שההפליה ננקטה ביותר מקרים, וככל שהייתה לה**
31 **תהודה ציבורית משמעותית יותר, כך גם חמורה יותר פגיעתה, וזאת הן במישור האישי והן**
32 **במישור החברתי" והשלישי - "שיקולי אשם - בקביעת הסעד בגין הנזק הלא ממוני יש**
33 **מקום להתחשב אף בשאלה אם הפרקטיקה המפלה ננקטה מחמת טעות או בכוונת מכוון,**
34 **באופן בו טיפל העוסק בתיקונה לאחר שנחשפה, ובשיקולים נוספים הנוגעים לאשם**

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

1 הצדדים" (ר' ת"צ (מחוזי מרכז) 8214-05-14 רונן מירב נ' איי.די.איי. חברה לביטוח
2 בע"מ, פסקה 61 (פורסם במאגר משפטי) [פורסם בנבו]].

3
4 79. ניישם שיקולים אלו על המקרה שלפנינו;

5
6 80. אשר לעוצמת הפגיעה, התובעות 1 ו- 3 הופלו לרעה בטקס הלוויה של אימם, ונדרשו – פעם
7 אחר פעם – לעזוב את אחיהן ואביהן, בשעת צערם, ולעבור לאזור שהוגדר לנשים באולם
8 ההספדים. התנהגות זו פגעה בתובעות, כפי שהטיבה טל לתאר בעדותה ולכן הן זכאיות
9 לפיצוי. עם זאת, ראוי לשים לב כי בסופו של דבר, לאחר התעקשותה של טל והתערבותו
10 של אביה, לא נמנע מהן להישאר באזור שיועד לגברים באולם ההספדים. יובהר, כי אני
11 רואה, כחלק מהפגיעה שנגרמה לתובעות 1 ו- 3, גם את העובדה שבתוך סיטואציה כה
12 קשה וכואבת בעת שהן מלוות את אימן בדרכה האחרונה, נגררו טל ואביה, לויכוח קולני
13 ולכעס, על מנת לעמוד על זכותן של הנתבעות 1 ו- 3 שלא לחוות הפליה, באופן שלא ספק
14 הסב להן צער נוסף.

15
16 81. אשר להיקף הפרקטיקה המפלה, מבחינת התובעים היה מדובר באירוע בודד וחד פעמי,
17 ואמנם לא הוצגו לפני בית המשפט מקרים נוספים. אולם, אין להתעלם מן העובדה שהוכח
18 כי סממני הפרדה פיזית היו קיימים באולם ההספדים בבית העלמין ביבנה והוסרו רק
19 בעקבות פנייתם של התובעים והגשת התביעה. יתרה מכך, וכפי שהובא לעיל – מעדותו של
20 מר מוסאי עלה, כי ברירת המחדל שהונהגה בבית העלמין, לאורך שנים, וגם בזמן הלוויה
21 מושא התביעה, היא של הפרדה מגדרית, אלא אם משפחת הנפטר ביקשה אחרת. מכאן,
22 שאין לשלול ואף סבירה קיומה של אפשרות, שנשים אבלות שנכנסו בשעריו של בית העלמין
23 ביבנה הופלו באופן דומה.

24
25 82. אשר לאשם, הוכח כי עובד בית העלמין חזר ודרש, פעם אחר פעם, מהתובעות 1 ו- 3, יחד
26 עם כלל הנשים שהגיעו לטקס הלוויה, לעבור לחלק האולם שהוקצה לנשים ואף טען
27 באזניהן כי הוא זה שמנהל את הטקס, וכי הטקס לא יחל אם לא תפעלנה בהתאם
28 להנחיותיו. התנהלותו זו העובד, הביאה את טל ואת אביה לסערת רגשות, ולכך שנאלצו
29 לצעוק ולדרוש, שיאפשרו להם לקיים את הטקס ללא הפרדה, ורק לאחר מכן הרפה עובד
30 הנתבעות מדרישתו זו. בנסיבות אלו, שוכנעתי שדרישתו של עובד בית העלמין נעשתה
31 בכוונת מכוון וכי תפיסתן ואמונן של הנתבעות באשר לאופן ניהול הטקס, היא זו אשר
32 הנחתה אותו לפעול כפי שפעל. את ויתורו של העובד על הדרישה, בסופו של דבר, ניתן לזקוף
33 לזכותן של הנתבעות.

34

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

83. יש גם להתחשב בהיבט החברתי ציבורי של הפגיעה בעקרון השוויון. הפגיעה שחוו התובעות
 1 ו 3 – 1, בסיטואציה הקשה והמורכבת של קבורת אימן, היא רבה ומשמעותית, אין
 להתעלם ממנה ויש לעשות שימוש בכלים שמעניק המחוקק כדי למגרה. אל לנו לשכוח, כי
 התובעות לא בחרו להגיע בשערי בית העלמין, הן הגיעו אליו מכורח הנסיבות המצערות של
 פטירת אימן בטרם עת. הרגישות המתחייבת מהנתבעות בנסיבות העניין, כי רבה ויתכן כי
 עולה היא על רגישות הנדרשת בכל סיטואציה אחרת בין גוף ציבורי לבין אדם הנזקק
 לשירותיה. "כדי לשרש את ההפליה ההיסטורית יש לדחות כל ניסיון להבחין בין נשים
 לגברים על בסיס טעמים שאינם רלבנטיים. כל הבחנה שכזו, לא רק שפוגעת בכבודו של
 המופלה לרעה ומשמרת סטריאוטיפים קיימים, אלא מחדדת ומשמרת הבדלים לא
 רלבנטיים או הבדלים הנשענים על אותם סטריאוטיפים" (רע"א 8821/09 פבל
פרוז'אנסקי נ' חברת לילה טוב הפקות בע"מ, עמ' 18, פסקה 25 לפסה"ד של כב' השופט
 דנציגר). הדברים נכונים גם במקרה דנן.

84. לאור כל האמור אין לפטור את הנתבעות בתשלום פיצוי של מה בכך. פסיקת פיצוי נמוך
 מדי עלולה להוביל להעדר הרתעה של הנתבעות עצמן ושל גופים כדוגמתן, באופן שיגרום
 לזלזול בחוק ולפגיעה ביכולת לאוכפו ומכאן לפגיעה בערך השוויון אותו מבקש החוק
 לקדם. עם זאת, שקלתי את העובדה שהנתבעות תיקנו והסירו את סממני ההפרדה הפיזית,
 ובכך יש בכדי לצמצם את הצורך בהרתעתן של הנתבעות הספציפיות שלפניי.

פיצוי בגין רשלנותן של הנתבעות:

85. לאחר שקבעתי, ביחס לתובעות 1 ו 3 כי הן זכאיות לפיצוי ללא הוכחת נזק עפ"י חוק
 איסור הפליה, אין לדעתי מקום לפסוק להן גם פיצוי גם בגין ביצוע עוולת הרשלנות כלפיהן,
 מאחר ויהיה בכך, להשקפתי, כפל פיצוי בגין אותו מעשה.

86. ביחס לתובעים 2 ו 4, משקבעתי כי הנתבעות הפרו את חובת הזהירות כלפיהם, באופן
 שגרם לתובעים נזק בדמות פגיעה קשה וחמורה ברגשותיהם, בכבודם ובזכותם ללוות את
 אימם בדרכה האחרונה עפ"י אמונתם ומנהגיהם, נגזרת מכך חובתן לפצות את התובעים
 בגין אותו נזק.

87. בטרם סיום, אבהיר כי מצאתי להבחין שיעור הפיצוי שיפסק לטובת התובעות 1 ו 3 לבין
 זה שיפסק לטובת התובעות 2 - 4, שעה שהתובעות 1 ו 3 נפגעו פגיעה ישירה הן מהפרת
 חובת איסור ההפליה והן מביצועה של עוולת הרשלנות כלפיהן, בעוד שהאחיהן נפגעו
 מהתרשלות הנתבעות בלבד, ומכאן שהפיצוי שיפסק לטובת האחרונים, הינו פיצוי מופחת.

בית משפט השלום ברחובות

ת"א 52985-06-18 אביטבול ואח' נ' מועצה דתית יבנה ואח'

תיק חיצוני: עבים

ג. סוף דבר:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

88. לאור קביעותיי לעיל, אני מחייבת את הנתבעות, יחד ולחוד, לשלם לתובעות 1 ו- 3 פיצוי ע"ס 35,000 ₪ כל אחת, ולתובעים 2 ו- 4 פיצוי 25,000 ₪, וזאת בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד הגשת התביעה ועד מועד התשלום המלא בפועל.

89. כן, אני מחייבת את הנתבעות, יחד ולחוד, לשלם לתובעים הוצאות משפט, כמפורט להלן: שכ"ט עו"ד ע"ס 15,000 ₪, אגרת בית משפט כפי ששולמה, ושכר התייצבות התובעים והעדים בבית המשפט, בסך כולל של 2,500 ₪. סכומים אלו ישולמו, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום עד מועד התשלום המלא בפועל.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ח' ניסן תשפ"ג, 30 מרץ 2023, בהעדר הצדדים.

אושרית הובר היימן, שופטת